

aceto et felle potari dignatus est, ut nobis pararet æternum in cœlis convivium omnium deliciarum.

3° Injungatur præterea ut omni studio hujus vitii occasiones devitent, puta tabernas et socios gulæ ac ebrietati addictos, qui vel ad æquales haustus provocare et poculis certare solent, vel potitandi nullam mensuram servare, ac finem facere nesciunt, juxta illud Prov. 23: « Noli esse in conviviis potatorum. » Item, ut quoad fieri potest, non intersint conviviis ubi inter exquisita et multiplicata fercula admodum difficile est, præsertim homini gulæ dedito, temperantiæ limites non excedere.

4° Injungi poterit ebriosis, ut ad tempus ab usu vini abstineant, aut non nisi aquâ dilutum, et parcius bibant, idque tantummodò intra refectionis horam. Item gulosis, ut aliquando jejunent, unâ refectione, eâque frugali contenti. Item ut aliquandiù sibi ab iis rebus specialiter temperent, quarum usus magis expetitur voluptatis quàm necessitatis ergo; velut ab aromatibus, condituris, fructibus aliisque similibus, potissimum tamen ab iis quibus quisque magis delectatur.

5° Admodum etiam utile fuerit, ut quoties temperantiæ limites excesserint, spontè aliquam pœnitentiam assumere doceantur, quâ veluti freno ab ulteriori excessu se coerceant, puta postridiè parcius et tardiùs comedere, vilioribus cibus uti et tenuiori potu.

6° Denique in curatione eorum qui ebrietatis habitum contraxerunt, consultò observabit confessarius modum quem S. Aug., serm. 241, tradit his verbis: « Qui se de hoc malo desiderat liberare, quomodò sibi intervallo dierum potum addendo, ad ebrietatis tenebras pervenit, ita paulatim subtrahendo ad sobrietatis lucem redeat. Qui si simul totum, quòd amplius capiebat, subtraxerit, ubi

nimiâ siti cœperit exardescere, cum grandi amaritudine clamet, et dicat, malle se mori quam sibi bibendi et inebriandi consuetudinem tollere; nec attendit quòd tolerabilius erat illi carne mori, quàm in animâ per ebrietatem interfici. Et ideò ut nec ardorem nimium patiatur et de tam gravi malo liberetur, per intervalla dierum, sicut diximus, aliquid de nimietate potûs subtrahat, quoad usque ad rationabilem bibendi consuetudinem redeat. » Potissimum verò hoc Augustini monitum usurpare oportet erga cachecticos, qui immoderato potu, puta vini adusti, ita facti sunt languidi stomachi, ut non possint sine gravi vitæ periculo à simili potu ex integro derepentè abstinere: his enim injungi debet ut paulatim aliquid subtrahant, quo fiet ut tandem sine ullo incommodo in totum abstineant. Cum gulosis, qui copioso cibo ultra temperantiæ mensuram stomachum gravare solent, eadem ratio servari poterit, ut paulatim progrediantur, quotidie aliquid minùs sumendo, quòdusque ad regulam temperantiæ perveniatur.

SECTIO XIII.

De remediis adversus peccata odii et invidiæ.

§ I. Prænotamina.

1° Quia non rarò contingit in corde hominis etiam christiani, et Sacramenta Pœnitentiæ et Eucharistiæ frequentantis, foveri mortale odium erga proximum, ob quod absolutionis est incapax; confessarii munus erit, ubi istius rei indicia quædam in pœnitente notaverit; diligentius in id inquirere; solet enim gravissimum hoc

malum, nescio quo apparentis æquitatis specioso pallio involutum, pœnitentis oculos quandoque subterfugere, ut et in cæteris peccatis spiritualibus non rarò accidit.

2° Signa verò ex quibus prudens confessarius meritò colliget latere in corde pœnitentis mortale odium proximi, hæc sunt :

1° Si recuset alteri, à quo multis injuriis lacessitus est, veniam petenti et plenariam satisfactionem, offerenti exterius reconciliari, esto diceret se omne odium et nimia rancorem jam deposuisse; neque enim apparet quid eum ab externâ reconciliatione à Deo strictissimè in casu præceptâ retrahere aliud posset, præter odium in corde latitans.

2° Si nolit illi cui offensus hactenùs fuit, communia dilectionis signa exhibere, qualia sunt resalutare, pro ipso generaliter orare sicut pro aliis, et his similia, quia rursùs communium illorù signorum denegatio non ex alio fonte profluere solet, quàm cordis aversione et odio.

3° Si inimico in gravi necessitate constituto non subveniat, sicut amico.

4° Ad hæc, pœnitens docendus est dato quòd omne odium et rancorem internum deposuisset, vel hoc solo titulo eum fore absolutionis incapacem, quòd recuset externè reconciliari inimico veniam petenti, vel ei signa communia dilectionis exhibere, vel in gravi necessitate constituto subvenire; quia non solùm prohibemur sub gravi culpâ fovere interna odia et rancores in proximum, sed etiam præcipimur, sub reatu æternæ damnationis, veniam petenti inimico exterius reconciliari, eumque in gratiam recipere; præterea omni homini tam inimico quàm amico communia dilectionis signa exhibere; necnon

gravi necessitate presso succurrere, juxta illud Prov. 35 : « Si inimicus tuus esurierit, ciba illum. »

5° Inò diligenter notandum, ne quis impingat in præceptum charitatis proximi, hæc præmemorata præstanda esse ex affectu interno veræ ac sinceræ dilectionis juxta illud Christi apud Joan., c. 13 : « Mandatum novum do vobis, ut diligatis invicem, sicut dilexi vos; » extra omne quippe dubium est nos à Christo dilectos fuisse nedùm dilectione externâ sive exhibitione externorum signorum dilectionis, sed dilectione etiam internâ; ut propterea meritò Innocentius XI proscripserit hanc propositionem decimam inter 65 : « Non tenemur proximum diligere actu interno et formali. » Sub proximo autem continetur tam inimicus quàm amicus.

6° Quia verò nonnullis familiare est in excusationem odii et rancoris quo in proximum ardent, inclamare depravati seculi maximas : putà, par pari esse referendum; unam injuriam alteram promereri; haud æquum esse ut diligamus eos à quibus odio habemur, illisque bona impertiamur, à quibus non nisi mala referimus ostendat confessarius hanc fuisse ipsissimam Pharisæorum olim doctrinam, à Christo Domino in Evangelico tantoperè reprobata et apertissimè condemnata. Matth. 5 : « Audistis quia dictum est, à Pharisæis scilicet et scribis legem malè interpretantibus : Diliges proximum tuum, et odio habebis inimicum tuum; ego autem dico vobis : Diligite inimicos vestros; benefacite his qui oderunt vos; et orate pro persequentibus, et calumniantibus vos, ut sitis filii Patris vestri qui in cœlis est, qui solem suum oriri facit super bonos et malos, et pluit super justos et injustos; si enim diligitis eos qui vos diligunt, quam mercedem habebitis? Nonne et publicani hoc faciunt? Et si

salutaveritis fratres vestros tantum, quid amplius facitis? Nonne et ethnici hoc faciunt?

7° Denique observet confessarius, ubi pœnitentem offenderit, qui se accusat quòd odium diù foverit, et inimicitias gesserit cum aliquo, ita ut illum hactenus noluerit videre vel salutare, sedulò indagandam esse radicem harum inimicitiarum ad discernendam pœnitentis obligationem. Proinde interroget an ipse pœnitens proximum læserit, an verò è contra. Quòd si enim pœnitens prior verbo contumelioso alium affecerit, obligabitur illi satisfacere per petitionem veniæ, aut aliter ipsum placando. Si verò illum læserit in famâ, tenebitur et illam reparare. Sed de his latius sectione sequenti. Quod autem ad odium attinet, ut possit confessarius cognoscere numerum internorum odiorum petat quanto tempore duraverit hæc aversio à proximo; item quoties et quæ mala ipsi sit imprecatus.

Porrò quia invidia, quæ est tristitia de bono proximi, conjuncta esse solet odio, minùs quàm gaudium de malo ipsius, de utroque etiam interrogandus erit pœnitens.

§ II. Assignantur remedia.

1° Injungatur ut qui hactenus proximum odio habuit seriâ meditatione consideret, et memoriæ commendet sententias sacræ Scripturæ, quibus tam in veteri quàm in novâ lege præcipitur dilectio inimicorum, et odium prohibetur. In veteri quidem lege, Exodi 23 : « Si occurreris bovi inimici tui, aut asino erranti, reduc eum; et si videris asinum odientis te jacere sub onere, non pertransibis, sed sublevabis cum eo. » Levit. 18 : « Non quæras ultio-

nem, nec memineris injuriæ civium tuorum. » Prov. 24 . « Cùm ceciderit inimicus tuus, ne gaudeas, et in ruinâ ejus non exultet cor tuum. » Et cap. 25 : « Si esurierit inimicus tuus, ciba illum; si sitit, da ei aquam bibere; prunas enim congregabis super caput ejus, et Dominus reddet tibi. » Eccli 28 : « Qui vindicari vult, à Domino inveniet vindictam. » Denique omissis aliis locis, Job. 31, dicitur : « Quæ est iniquitas maxima, et negatio contra Deum altissimum, si gavisus sum ad ruinam ejus qui me oderat, et exultavi quod invenisset eum malum; non enim dedi ad peccandum guttur meum, ut expeterem maledicens animam ejus. » Præcipuæ sententiæ ex novo Testamento hæc sunt : Matth. 5 : « Ego autem dico vobis non resistere malo : sed si quis te percusserit in dexteram maxillam tuam, præbe illi et alteram... Ego autem dico vobis, diligite inimicos vestros, etc. » Joan. 13 : « Mandatum novum do vobis, ut diligatis invicem. In hoc cognoscent omnes quòd discipuli mei estis, si dilectionem habueritis ad invicem. » Ad Rom. 12 : « Nulli malum pro malo reddentes. » 1 Joan. 3 : « Omnis qui odit fratrem suum, homicida est : et scitis quoniam omnis homicida non habet vitam æternam in semetipso manentem. » Et cap. 4 : « Si diligamus invicem, Deus in nobis manet, et charitas ejus in nobis perfecta est... Si quis dixerit quoniam diligo Deum, et fratrem suum oderit, mendax est...

2° Utiliter injungetur odii in proximum labe infectis, ut aliquoties per diem oculis animi Christum ligno crucis affixum intueantur, qui pro se crucifigentibus oravit ac sanguinem suum effudit; cogitentque eum, erga quem tantum odium et invidiam exercent, etiam de numero esse eorum quos sanguine suo aspersit et expiavit. Quod sanè

Christi in cruce pendentis exemplum efficacissimum esse ad extinguendum odium proximi, et amorem illius conciliandum, sancti Patres passim agnoverunt et prædicarunt, ut S. Ambrosius, lib. 2 de Fide, cap. 3: « Quis enim appetitus, inquit, non dicat ignoscere, quando pro persecutoribus Christus et crucifixoribus orabat. » Et S. Aug., serm. 223 de Tempore: Quid vis? vindicari? Vide pendentem, et tibi de ligno tanquam de tribunali præcipientem. Vide pendentem, et tibi languenti de suo sanguine medicamentum facientem. Vide pendentem, audi precantem: Pater, ignosce illis. »

3° Juvabit etiam cogitare quàm multa ad nos mutuò amandum, aliorumque felicitati ac saluti congaudendum et gratulandum incitare debeant; ut, nos omnes auctore Deo secundùm carnem descendere ab iisdem protoplastis parentibus Adamo et Evâ: unum nos habere Redemptorem Jesum Christum, qui uno qui eodemque pretio nos mercatus est; et, ut unum essemus inter nos, sicut ipse et Pater unum sunt, pridè mortis suæ Patrem enixè rogavit; unam quoque nos habere Matrem, sanctam Ecclesiam, quæ lavacro regenerationis nos in Christo peperit; ac denique ad eandem nos tendere beatitudinem, et eandem sperare mercedem sempiternam. Quapropter tam multis causis concordia et charitatis existentibus, unusquisque facile concludet, nec æquum esse nec ferendum, ut odium et invidiam in se sinat regnare.

4° Denique utiliter admodum injungitur, 1° ut pro iis quos odio et invidiâ persecuti sunt hactenùs, Rosarium aut alias preces Deo offerant. 2° Dent operam ut de eis omnia bona etiam coram aliis loquantur, ipsosque ubicumque deprehenderit accusatos, aut malitosè traductos, quàm fidelissimè possunt, excusent. 3° Ut visitent

eos quandoque, cum illis colloquantur, aliove officii genere ipsis gratificentur. Cùm enim, ut antè dictum est, contraria contrariis curentur, sicut inordinatus et lascivus amor proximi, qui inclinatur in conjunctionem, curari debet separatione, juxta illud Apostoli: *Fugite fornicationem*; ita ex opposito odium proximi, quod inclinatur in separationem, conjunctione potius, et conversatione cum illo curari debet.

5° Denique cùm dilectio inimicorum adèd repugnans naturæ, haberi non possit nisi ex speciali et supernaturali dono Dei, omninò necesse est frequenter pro eâ Deum, à quo omne datum optimum, et omne donum perfectum descendit, humili et ferventi prece interpellare, idque per merita Jesu Salvatoris, qui è cruce pendens, pro inimicis suis Patrem est deprecatus.

SECTIO XIV.

De remediis contra dubitationes, suspiciones, opiniones, et judicia temeraria injuriosa proximo.

§ I. Prænotamina.

Cùm novissimis hisce temporibus, refrigescente charitate, dubitationes, suspiciones, opiniones, et judicia temeraria, injuriosa proximo in multis soleant abundare; adèd ut senes et juvenes, docti et indocti, viri et mulieres hâc periculosâ labe infecti sint; confessarius tanquam spiritualis medicus non exiguum studium impendere debet, ut pœnitentes hoc vitio laborantes, opportunis et efficacibus remediis curentur. Porrò antequàm remedia illa suggeramus, quædam circa hanc materiam pro instructione tyronis theologi observanda duximus. Itaque,